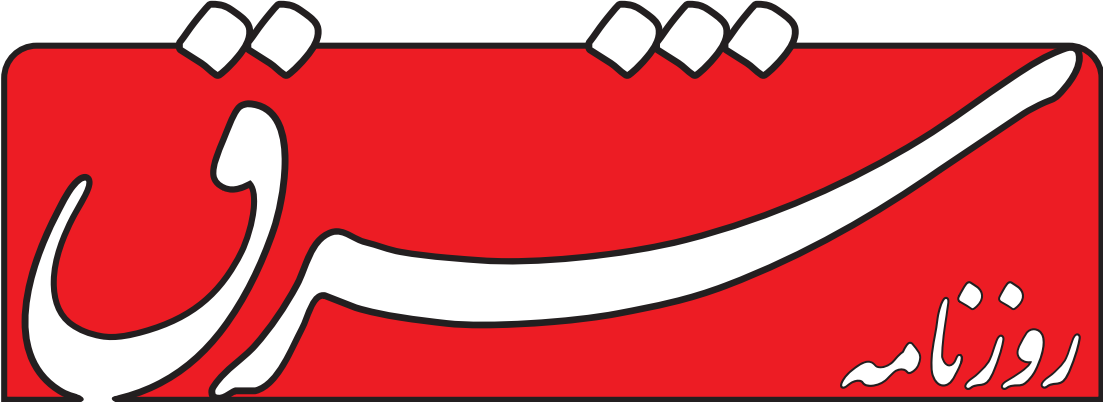

«شرق» گزارش می‌دهد

درد مضاعف معلولان بی‌مسئول

جوان ناینبایی همراه با عصایش در یکی از قطارهای مترو دست‌فروشی می‌کند. زن میانسال و ناشنوایی نامه و مدارک یک بیمارستان را به دست دارد و در یکی از ایستگاه‌های مترو با زبان اشاره و نشان‌دادن مدارکش، طلب پول و کمک دارد. زنی که روی ویلچر نشسته زباله‌گردی می‌کند یا در جست‌وجوی مقادیری میوه، کنار یکی از مخازن زباله در حوالی یک مغازه میوه‌فروشی به سختی مخزن زباله را به سمت خودش می‌کشانند...

صفحه ۶

چهارشنبه ۳۰ فروردین ۱۴۰۲ • ۲۸ رمضان ۱۴۴۴ • ۱۹ آوریل ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۳۴ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: هوش مصنوعی و تغییر شیوه‌های جنگ، ۷/۵ میلیون دلار پاداش لیگ ملت‌های والیبال در سال ۲۰۲۳، هشدار درباره اصرار به زایمان در تاریخ ویژه و **یادداشت‌هایی از امیر عربی، ابراهیم ایوبی**

«شرق» روایت‌های رسمی درباره تولید، مصرف و قاچاق سوخت در یک دهه گذشته را بررسی می‌کند

آمارهای مغشوش بنزینی

گزارش تیریک را در صفحه ۴ بخوانید

مرکز پژوهش‌های مجلس عملکرد سازمان صداوسیما را نامناسب ارزیابی کرد

مردودی جام‌جم

در صحن شورای شهر تهران چه گذشت

ایجاد برج‌های ۸۰ متری

تخلیه گاز در تهران

حضور زنان در ورزشگاه دوباره به تعویق افتاد

ابراهیم رئیسی راضی بود ولی نشد

یکشنبه هفته آینده قرار است دو تیم پرسپولیس و استقلال حساس‌ترین دربی سال‌های اخیر را در ورزشگاه آزادی برگزار کنند تا تکلیف کورس میهم قهرمانی تا حدودی روشن شود. این بازی البته هنوز شروع نشده اسیر اماواگراس‌ت. مثلا همین یکی، دو روز گذشته شایعه جابه‌جایی زمان این دیدار به دلیل تعطیلات عید فطر مطرح شده و تصمیم‌گیری به روزهای پیش‌رو سریده شده است. از طرفی، ماجرای حضور تماشاگران در این دیدار سرنوشت‌ساز نیز محل بحث شده است. اگرچه باشگاه پرسپولیس به‌عنوان میزبان این دیدار درخواست افزایش تعداد تماشاگران برای این بازی مهم را داده، ولی مسئولان فدراسیون فوتبال اعلام کرده‌اند گنجایش به‌صورت ۵۰-۵۰۰ بین هواداران دو تیم تقسیم خواهد شد. از آن عجیب‌تر، صدور مجوز برای ورود فقط ۱۵ هزار نفر در این بازی سرنوشت‌ساز است تا مشخص شود که قرار نیست هیجان واقعی این سابقه‌گر روی سکو دیده شود.

این گزارش را در صفحه ۹ بخوانید

اردوغان کمتر از یک ماه دیگر مهم‌ترین آزمون دوره ریاست‌جمهوری خود را در پیش دارد

چالش‌های یک انتخابات

سرنوشت‌ساز

انتخابات ماه آینده ترکیه را باید سرنوشت‌سازترین انتخابات دهه‌های اخیر در این کشور و مهم‌ترین انتخابات سال ۲۰۲۳ در جهان دانست. برای رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه، انتخابات می ۲۰۲۳ اهمیت تاریخی دارد. از تاسیس جمهوری سکولار مصطفی کمال آتاتورک اکنون...

صفحه ۵

سرمقاله

سازمان غیراقتصادی وجود ندارد

براساس رویه معمول و مرسوم، سازمان‌ها و نهادها را به

اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و آموزشی تقسیم‌بندی می‌کنند و این گونه وانمود می‌شود که فقط سازمان‌های خاصی جهت‌گیری اقتصادی دارند؛ برای مثال مدارس، دانشگاه‌ها، باشگاه‌های ورزشی یا سازمان‌های مذهبی از جنس اقتصادی نیستند مثلا عنوان باشگاه فرهنگی و ورزشی استقلال یا پرسپولیس این تصور را ایجاد می‌کند که این باشگاه‌ها بیشتر درگیر فعالیت‌های فرهنگی، ورزشی هستند اما همه سازمان‌ها و تشکیلات نسبتی با امر اقتصاد دارند و براساس رابطه آنها با نظام اقتصادی می‌توان آنها را تقسیم‌بندی کرد که از مجرای این تقسیم‌بندی شناخت بیشتری از سازوکار این سازمان‌ها به دست می‌آید. مسئله اقتصادی و فساد مالی مربوط به باشگاه استقلال که چندی پیش مطرح شد نشان می‌دهد که عنوان باشگاه فرهنگی، ورزشی نادرست است و عنوان باشگاه اگر ورزشی، اقتصادی باشد به واقعیت نزدیک‌تر است. مهم‌ترین و بیشترین فعالیت این باشگاه‌ها اقتصاد است. ماکس وبر، جامعه‌شناس مشهور آلمانی و یکی از بنیان‌گذاران علم جامعه‌شناسی، سازمان‌ها و تشکیلات را براساس ارتباطشان با پدیده‌های اقتصادی به چهار دسته تقسیم‌بندی می‌کند: الف- سازمان‌های فعال در حوزه اقتصادی، ب- سازمان‌های اقتصادی، ج- سازمان‌های تنظیم‌کننده اقتصاد و د- سازمان‌های ناظر بر اقتصاد.

سازمان‌های آموزشی، سازمان‌های مذهبی، سازمان‌های ورزشی از جمله سازمان‌هایی هستند که از نظر ماکس وبر، فعال در حوزه اقتصادی هستند، هرچند ذاتا اقتصادی نباشند. این سازمان‌ها به‌گونه‌ای مناسبات اقتصادی درونی و بیرونی دارند و امور مالی کم‌وبیش گسترده‌ای را اداره می‌کنند. در طبقه‌بندی سازمان‌های اقتصادی نه‌تنها شرکت‌های تجاری، تعاونی‌ها و نگاهاهای اقتصادی را شامل می‌شود، بلکه هر نوع انجمن و فعالیت جمعی اقتصادی را هم در بر می‌گیرد. اصناف، اتحادیه‌های کارگری و کارفرمایی و امثال آنها سازمان‌های تنظیم‌کننده اقتصاد تلقی می‌شوند که می‌کوشند اهداف و روش‌های فعالیت اقتصادی را سیاست‌گذاری کنند. دولت و بازار هم نهادهایی هستند که نظم اقتصادی را اعمال و نظارت می‌کنند. این دو نهاد فعالیت‌های اقتصادی خانوار و بنگاه را آزاد می‌گذارند و صرفا براساس ضوابط صوری بر اجرای قراردادها و مبادله آزاد نظارت می‌کنند. هرچند امروزه فعالیت‌های اقتصادی دولت‌ها بسیار فراتر از نظارت بر اقتصاد و اعمال قوانین است.

امروزه شاهد هستیم که سازمان‌های فرهنگی و آموزشی که بودجه دولتی دارند هم درگیر فعالیت‌های اقتصادی درآمزا هستند و مکلف‌اند بخشی از هزینه‌های خود را از محل فروش خدمات تأمین کنند و چه بسا این امر به یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های آنها تبدیل شده است؛ یعنی این سازمان‌ها باید مناسبات و محاسبات اقتصادی در فروش خدمات را بشناسند. علاوه بر این، این سازمان‌ها دائم درگیر این بحث هستند که هزینه‌ها را کاهش دهند و بخشی از هزینه‌هایشان را از طریق سازوکارهای مبادله اقتصادی مانند فروش خدمات جبران کنند. بر این اساس، همه سازمان‌ها و نهادها حتی آنهایی که فرهنگی، اجتماعی و آموزشی نامگذاری شده‌اند دارای جهت‌گیری اقتصادی هستند و عناصر اقتصادی هم در این سازمان‌ها بسیار مهم هستند. در سازمان‌های فرهنگی، اجتماعی، ورزشی امتیازها و فرصت‌هایی برای کسب اقتصادی مثلا از طریق اعطای مجوزها و بنگاه داره که نشان می‌دهد این سازمان‌ها دارای وجوه اقتصادی مهمی هستند هرچند محاسبات اقتصادی برای تحقق امر دیگری باشد. از منظر دیگری، برخی از این سازمان‌ها و نهادها به قول ماکس وبر مربوط به اقتصاد هستند و برخی دیگر مشروط به اقتصاد. مربوط به اقتصاد یعنی اینکه بر امر اقتصادی (کنش اقتصادی و نهادهای اقتصادی) تأثیرگذار هستند و مشروط به اقتصاد، سازمان و پدیده‌های به ظاهر غیراقتصادی که تحت تأثیر امر اقتصادی قرار می‌گیرند.

نتیجه اینکه این تصور عمومی و جاافتاده را که برخی سازمان‌ها فرهنگی، اجتماعی یا ورزشی (دولتی) هستند و درگیر فعالیت‌های کسب و درآمد اقتصادی نیستند یعنی فاقد جهت‌گیری اقتصادی هستند، باید کنار گذاشت و در عوض، نسبت و رابطه آنها را با امر اقتصادی تحلیل کرد. گفته می‌شود این سازمان‌ها در جهت تحقق ارزش‌های غایی؛ اخلاق و اهداف مطلوب جامعه مانند عدالت و برابری اجتماعی یا سعادت افراد فعال هستند و جهت‌گیری اقتصادی آنها به‌منابه ابزار و وسایل تحقق این اهداف قرار می‌گیرد اما شاهد هستیم روز به روز ابزار و وسایل جای اهداف را می‌گیرند. یکی از شواهد این موضوع این است که در سازمان‌های دارای جهت‌گیری اقتصادی (فرهنگی، آموزشی، اجتماعی) معاونت و مدیریت‌هایی که درگیر فعالیت‌های مالی، بودجه و اقتصادی هستند اهمیت، تأثیرگذاری و نفوذ بیشتری دارند. مباحث مطرح‌شده به این معنا نیست که از نظر ماکس وبر، همه چیز اقتصادی است، بلکه می‌توان از زوایه متفاوتی پدیده‌ها، سازمان‌ها و نهادها را مطالعه و بررسی کرد یعنی از منظر رابطه آنها با اقتصاد که بر این اساس، سازمان غیراقتصادی وجود ندارد و همه سازمان‌ها جهت‌گیری اقتصادی دارند.

رهبر انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از دانشجویان و نمایندگان تشکل‌های دانشجویی؛

کشور نیازمند آرمان خواهی امید و عقلانیت است

عکس: Gettyimages

رهبر معظم انقلاب اسلامی عصر دیروز (سه‌شنبه) در دیداری دو و نیم ساعته با بیش از هزار نفر از اعضای تشکل‌ها و فعالان مختلف دانشجویی، دانشجو و فعالیت‌ها و مطالبات دانشجویی را یک فرصت و ارزش برای کشور خواندند و با اشاره به راهبرد دشمن برای بدبین‌کردن ملت ایران به خود و توانایی‌های خود، گفتند: بر خلاف خواست دشمن، جامعه دانشجویی باید ایجاد تحول در ذهن و واقعیت جامعه ایران و سپس ایجاد تحول در ذهن و واقعیت جهان را در افق بلندمدت نگاه و تلاش‌های خود قرار دهد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای ماه رمضان را بهار معنویت و عبادت دانستند و گفتند: جوانی هم بهار عمر است؛ بنابراین رمضان برای جوانان بهار دو بهار است که این دوگانه زیبا در دفاع مقدس هم وجود داشت. یعنی زمینه و فرصت عروج و تعالی برای همه زمندگان فراهم بود اما جوانان رزمنده به علت فرصت جوانی، از فرصت تعالی و عروج، بیشترین بهره را بردند و چنان اوج گرفتند که امام راحل با عمری سلوک و عرفان به آنان غبطه می‌خورد.ایشان با تأکید مجدد بر ضرورت استحکام مبانی زیربنایی معرفتی دانشجویان و مجموعه‌های دانشجویی افزودند: در این صورت دل جوان محکم، گامش استوار و حرکتش مستمر و خستگی‌ناپذیر خواهد شد...

این گزارش را در صفحه ۲ بخوانید

یادداشت

معضل تفاوت‌ها در مفاهیم و دغدغه‌ها

محمدرضا یوسفی شیخ‌رباط اقتصاددان و استاد دانشگاه مفید

به نظر می‌رسد اعتماد اجتماعی در کشور ما در سطح نازلی قرار دارد و شکاف دولت-ملت در حال گسترش است. در این یادداشت از چهار زاویه به دلایل این رخداد پرداخته می‌شود.

از برخی مقامات اجرایی می‌شنویم که گرچه مشکلاتی نیز وجود دارد؛ اما ایران در حال پیشرفت است. آنان معمولا برای اثبات ادعای خود و موفقیت دولت به معیارها و شاخص‌هایی مانند تحرک و سفرهای متعدد، میزان ساعات زیاد حضور در محل کار، ساده‌زیستی، راه‌اندازی برخی کارخانه‌ها، ایجاد نمایشگاه‌های توانمندی، تعداد مقالات ISI، قرارگرفتن مواردی مانند نانو و زیست فناوری در رده کشورهای برتر دنیا، پیشرفت در عرصه سلامت، هوافضا، هسته‌ای، دفاعی، زیرساخت‌ها، مراکز بهداشتی و درمانی و پالایشگاه‌ها استناد می‌کنند. این در حالی است که مردم از شاخص‌های یادشده اثری در زندگی خود نه‌تنها احساس نمی‌کنند؛ بلکه با نگاه به معیارهایی مانند تورم، نرخ ارز، بی‌کاری، آسیب‌های اجتماعی و... تحلیل مناسبی از شرایط و امکانات موجود ندارند. متخصصان نیز مشکلات زیادی مانند بحران آب، خشک‌سالی، صندوق‌های بازنشستگی، ناترازی بانک‌ها، رشد نقدینگی، تورم، بودجه، فساد گسترده و... را ذکر کرده که برخی از آنان به مراحل سختی رسیده‌اند. این معضلات به تحلیل علمی نیاز دارند تا بتوان برای حل آنها اندیشه کرد. آنان توقع دارند تا مسئولان، تحلیلی علمی، شفاف و رسمی از این موضوعات داشته باشند یا از ظرفیت علمی کشور در این راستا استفاده شود.

مردم وقتی می‌شنوند که در اواخر اسفند سال ۱۴۰۰، دستور رفع فقر مطلق تا پایان سال داده می‌شود

جناب آقای قاسمی

درگذشت پدر گرامیتان را خدمت شما و خانواده محترم تسلیت عرض کرده، برای آن مرحوم رحمت و مغفرت الهی و برای شما صبرو شکیبایی از ابزد متان خواستاریم.

از طرف جلالی و همکاران

سرکار خانم طاهری

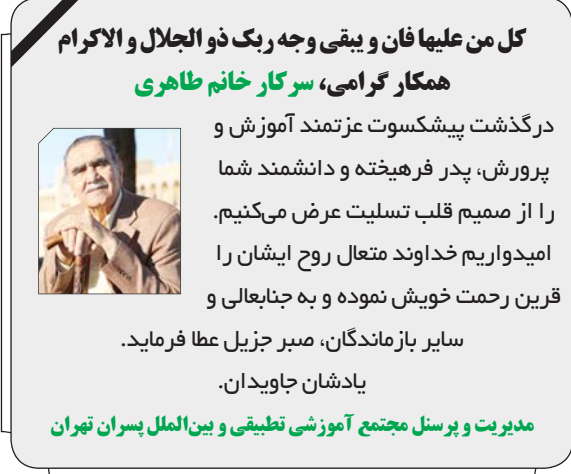
درگذشت پدر گرامی‌تان را صمیمانه تسلیت عرض می‌کنم. از خداوند سبحان برای آن مرحوم غفران الهی و برای بازماندگان صبر آرزو مندم.

مهدی رحمانیان

اقتصاد الگوریتمی بخشی جدایی‌ناپذیر از اقتصاد دیجیتال است که منافع و چالش‌های جدیدی را برای جوامع مختلف ایجاد کرده و می‌کند. این روزها در کشورمان زیاد شنیده می‌شود که مسئولان و فعالان حوزه دیجیتال دم از سامانه‌ای‌شدن بیشتر خدمات حوزه‌های مختلف اقتصادی در راستای بهبود کارایی، شفافیت و رضایت مردم و... می‌زنند. ضمن تأیید این منافع اقتصاد دیجیتال باید گفت این، همه وجود اقتصاد دیجیتالی به‌ویژه در بعد اقتصاد الگوریتمی آن نیست. بروز سه پدیده مهم فیلترینگ، سقلمه بیش از حد (Hypernudging)، یعنی ارتباطاتی که شخصی را به سمت انتخابی سوق می‌دهد و در عین حال دائم اطلاعاتی را که ارتباطات بر آن تکیه می‌کند، به‌روز می‌کند) و هدف‌گذاری خرد (ارتباطاتی که گروه‌های انتخابی را هدف قرار می‌دهند) در صورت نبود قانون شفاف، مسئولیت و ضمانت اجرایی برای آنها می‌تواند باعث قطعی‌شدن جامعه، اقتصاد و ایجاد منافع برای گروه‌های خاص شده و در نتیجه پتانسیل مشورتی و مشارکتی یک جامعه را تضعیف کند. اینها مسائل و چالش‌های مفهوم گسترده اقتصاد دیجیتال هستند. در اینجا درباره پدیده فیلترینگ که کارکرد آن بیشتر روشن است بحث نمی‌کنیم و به دو موضوع دیگر که کمی پیچیده‌تر هستند پرداخته می‌شود. دراین‌باره، اقتصاد الگوریتمی ممکن است از یک منظر فرصتی باشد برای برخی افراد که ارتباطات الگوریتمی دارند و از پیچیدگی‌های الگوریتمی برای مصون‌ماندن از تلاش برای جهت‌دهی و اعمال نفوذ در افراد و جامعه استفاده کنند و از طرف دیگر سایر افراد جامعه که از این ابزارها استفاده می‌کنند در معرض ریسک جهت‌دهی یا اعمال نفوذ قرار گیرند. ارتباطات الگوریتمی مانند سقلمه‌های بیش از حد می‌توانند تهدیدی برای مشارکت اقتصادی و اجتماعی باشند. هدف‌گذاری خرد هم می‌تواند برای مشارکت افراد عادی جامعه مشکل‌ساز باشد. شهروندان کم‌اطلاع، زمانی که در گروه‌هایی شبکه‌ای شرکت نمی‌کنند، ممکن است در برابر اعمال نفوذ آسیب‌پذیر باشند و این امر باعث تعمیق نابرابری اقتصادی و اجتماعی شود. در اینجا یک نابرابری در تفاوت در نوع اطلاعات و دیگری در قدرت اطلاعات وجود دارد. البته این نابرابری‌ها ممکن است همیشه ناعادلانه نباشد. خود ایده اعمال نفوذ الگوریتمی اساسا یک مفهوم اخلاقی است که با انگیزه‌های اخلاقی جهت‌دهنده مفروض ارتباط دارد و اساسا برای بافت و آحاد جامعه مناسب نیست.

اقتصاد الگوریتمی بخشی جدایی‌ناپذیر از اقتصاد دیجیتال است که منافع و چالش‌های جدیدی را برای جوامع مختلف ایجاد کرده و می‌کند. این روزها در کشورمان زیاد شنیده می‌شود که مسئولان و فعالان حوزه دیجیتال دم از سامانه‌ای‌شدن بیشتر خدمات حوزه‌های مختلف اقتصادی در راستای بهبود کارایی، شفافیت و رضایت مردم و... می‌زنند. ضمن تأیید این منافع اقتصاد دیجیتال باید گفت این، همه وجود اقتصاد دیجیتالی به‌ویژه در بعد اقتصاد الگوریتمی آن نیست. بروز سه پدیده مهم فیلترینگ، سقلمه بیش از حد (Hypernudging)، یعنی ارتباطاتی که شخصی را به سمت انتخابی سوق می‌دهد و در عین حال دائم اطلاعاتی را که ارتباطات بر آن تکیه می‌کند، به‌روز می‌کند) و هدف‌گذاری خرد (ارتباطاتی که گروه‌های انتخابی را هدف قرار می‌دهند) در صورت نبود قانون شفاف، مسئولیت و ضمانت اجرایی برای آنها می‌تواند باعث قطعی‌شدن جامعه، اقتصاد و ایجاد منافع برای گروه‌های خاص شده و در نتیجه پتانسیل مشورتی و مشارکتی یک جامعه را تضعیف کند. اینها مسائل و چالش‌های مفهوم گسترده اقتصاد دیجیتال هستند. در اینجا درباره پدیده فیلترینگ که کارکرد آن بیشتر روشن است بحث نمی‌کنیم و به دو موضوع دیگر که کمی پیچیده‌تر هستند پرداخته می‌شود. دراین‌باره، اقتصاد الگوریتمی ممکن است از یک منظر فرصتی باشد برای برخی افراد که ارتباطات الگوریتمی دارند و از پیچیدگی‌های الگوریتمی برای مصون‌ماندن از تلاش برای جهت‌دهی و اعمال نفوذ در افراد و جامعه استفاده کنند و از طرف دیگر سایر افراد جامعه که از این ابزارها استفاده می‌کنند در معرض ریسک جهت‌دهی یا اعمال نفوذ قرار گیرند. ارتباطات الگوریتمی مانند سقلمه‌های بیش از حد می‌توانند تهدیدی برای مشارکت اقتصادی و اجتماعی باشند. هدف‌گذاری خرد هم می‌تواند برای مشارکت افراد عادی جامعه مشکل‌ساز باشد. شهروندان کم‌اطلاع، زمانی که در گروه‌هایی شبکه‌ای شرکت نمی‌کنند، ممکن است در برابر اعمال نفوذ آسیب‌پذیر باشند و این امر باعث تعمیق نابرابری اقتصادی و اجتماعی شود. در اینجا یک نابرابری در تفاوت در نوع اطلاعات و دیگری در قدرت اطلاعات وجود دارد. البته این نابرابری‌ها ممکن است همیشه ناعادلانه نباشد. خود ایده اعمال نفوذ الگوریتمی اساسا یک مفهوم اخلاقی است که با انگیزه‌های اخلاقی جهت‌دهنده مفروض ارتباط دارد و اساسا برای بافت و آحاد جامعه مناسب نیست.

ادامه در صفحه ۵

کل من علیها فان و یبقی وجه ربک ذو الجلال والاکرام همکار گرامی، سرکار خانم طاهری

درگذشت پیشکسوت عزتمند آموزش و پرورش، پدر فرهیخته و دانشمند شما را از مصمیم قلب تسلیت عرض می‌کنیم. امیدواریم خداوند متعال روح ایشان را قرین رحمت خویش نموده و به جنابعالی و سایر بازماندگان، صبر جزیل عطا فرماید.
یادشان جاویدان.

مدیریت و پرسنل مجتمع آموزشی تطبیقی و بین‌الملل پسران تهران